

ראובן גורבט Rubén Edgardo Gorbat - נעצר ושחרר:

נולד: 4.11.1955

אזרחות בעת המעצר:

ארגנטינית – מסי' זהות (משטרה פדרלית) 6.304.422.

שם האב: אברהם גורבט.

שם האם: סוסנה גורבט.

תיאור המקרה:

נעצר: 28.4.1976 (בן 20) בעיר הבירה בואנוס איירס, בבית של פעילה בארגון "הנוער הגבריסטי" (Juventud Guevarista) בשכונת Belgrano. הבית שימש למפגשים של פעילי הארגון. שם נחקר במכות ואיומים. משם הועבר לתחנה של Coordinación Federal בשכונת Belgrano. אחר כך הועבר למקום אחר לא ידוע בו הוחזק חמישה ימים, בו נחקר בעינויים כל ארבע שעות. לאחר מכן המשטרה נענתה לצו של Habeas corpus והכירה בדבר מעצרו. ("כאשר אמי הגיעה למשטרה לחפש אותי אמרו לה שאני לא שם, אך לאחר שהציגה את הצו נענו והודו שאני שם"). משם הועבר למטה המרכזי של המשטרה הפדרלית בעיר בואנוס איירס. כאן נחקר יומיים בעינויים. לאחר מכן הועבר לחדר מעצר עם אנשים אחרים. למחרת הועבר לתא בודד ושוב נחקר בעינויים. כעבור כחודש הועבר לכלא ב-Villa Devoto בו שהה כארבעה חודשים ומשם הועבר לכלא ב-La Plata בו הוחזק 15 חודשים נוספים. כשהוחזק בבתי כלא רשמיים יכלו קרובי המשפחה לבקרו. לא ביקרו אצלו נציגי השגרירות הישראלית, או אנשי משפט ונציגי ארגוני זכויות אדם. לבסוף (סה"כ היה עצור 20 חודשים) שוחרר תחת פיקוח עד שניתנה לו האופציה לגלות מהמדינה. עלה לישראל: ב-3.5.1978. לא הובא אף פעם בפני שופט. ב-1984 העיד בפני CONADEP.

עדות על מקרי אנטישמיות בעת המעצר של ראובן גורבט:

כשנודע לשובו שהוא יהודי נתנו לו מכות נוספות. מעבר לכך לא ראה שמפלים במיוחד יהודים לרעה.

עדות שנמסרה על ידי ראובן גורבט בירושלים ביום 15.3.2001.

ראובן: יצאתי מארגנטינה במרס 1978 ומאז אני בישראל.

[...] יהודים רבים החליטו להצטרף לתנועות השמאל כדי להלחם באי צדק. אני הייתי חלק מזה. הבית שלי היה ציוני, אני פחות - לא הלכתי לתנועה ציונית, אך כן הצטרפתי לתנועה שמאלנית. הייתי ער לסכנות וידעתי על אנשים שנעצרו ועונו. זה היה גם עד 1973, בתקופת השלטון הצבאי הקודם, אמנם פחות, אך כך היה גם בתקופת השלטון הפרוניסטי שהיה כביכול דמוקרטי. אני הייתי פעיל החל מ-1973. בהפגנות למעשה כבר השתתפתי ב-1972. לפני המעצר הארוך של 1976 הספקתי להיעצר פעמיים. בפעם הראשונה הוחזקתי יומיים ועינו אותי ושחררו אותי. זה היה כבר כשהם פעלו תחת אחד הארגונים הפרה-צבאיים שהוקמו ושהיה אח"כ תחת פיקוד הצבא.

ב-1976 הייתי פעיל בארגון חצי-מחתרתי Juventud Guevarista (נוער של צ'ה גברה), שהיה קשור לתנועת גרילה מחתרתית אותה רצו לחסל. הייתי פעיל בקרב הנוער הארגנטינאי. נעצרתי [ב-28.4.76] בבית של פעילה נוספת, ששימש למפגשים, ע"י אנשי משטרה בלבוש משטרתי - חריג - שטענו שהגיעו עקב תלונה של שכן בדבר קיומם של שירותי מין הניתנים בדירה. הם הגיעו ושאלו מה אני עושה. היו לנו תשובות מוכנות אבל מהר מאוד הם מצאו בדירה חומר הקשור לפעילות שלנו. הם חשבו שאנחנו מחביאים נשק, וחיפשו. הם אמנם לא מצאו נשק אך מצאו תוכניות, מפות וספרים. כשראו שיש פעילות שמעניינת אותם, הפרידו בינינו, הרביצו לבחורה (שמעת) וגם לי הרביצו וכן גנבו ממני את חפצי. לאחר מכן הם קרעו את בגדי וקשרו את ידי. הם איימו שיאנסו אותי אם לא אספר איפה הנשק. ידעתי שממילא אני הולך למות - לרוב זה מה שעשו (ידענו מהעיתונות כי אנשים נהרגו בטענה ש"התנגדו למעצר") - ולכן לא שיתפתי פעולה. בשלב מסוים הבנתי שהם מחכים למישהו נוסף. הוחזקתי למשך שעתיים עד שעתיים וחצי, בהן בעיקר איימו עלי שיאנסו אותי או שלא אוכל יותר לקיים יחסי מין, ואז הגיע כוח נוסף. הם גלגלו אותי בתוך שטיח וזרקו אותי אל תוך מכונית וגם את הבחורה.

לקחו אותנו ל-Coordinación Federal, תחנת המשטרה המקומית (נציגות של המשטרה הפדרלית) בשכונת בלגראנו. אח"כ לקחו אותנו למקום אחר. העלימו מאתנו את המיקום אליו לקחו אותנו. נזרקתי במסדרון ושמו לי שק על הראש בנוסף לבד שהיה כבר על עיני. במשך 2 - 3

שעות שאלו אותי שאלות והרביצו לי. אח"כ העבירו אותי לחדר אחר, שם היו כ- 15 איש. היה זה חדר המתנה לחדר החקירות והעינויים. האנשים התלוננו שכואב. הביאו מים ולחם לאנשים. כל כמה זמן לקחו עצור לחדר אחר ואז החזירו אותו. גם אותי. לא הייתה לי תחושת זמן אך נראה לי שכל 4 שעות לקחו אותי לחקירה של חצי שעה. בחקירה ביקשו שאודה כי הייתי פעיל במחתרת. האמצעים השתנו מאדם לאדם, אצלי היו בעיקר בעיטות ללא סוף, בכליות ובאברים אחרים, אך בדרך כלל לא בפנים. מידיעה מאחרים, היה לי מזל שלא עוניתי כמו אחרים. לגבי יהדותי, פעם אחת הוזכר הנושא. אני לא כל כך שיתפתי פעולה בחקירה אז לא הגיעו לנושא היהדות אך בכל זאת פעם אחת אמר מישהו: אה, אתה יהודי? וחטפתי מכות על זה, להנאתם.

בחקירות, למעשה היו אלה יומיים של עינויים, ואח"כ, כנראה מתוך עומס, העבירו אותי לחדר משותף עם אנשים שעזרו לאחרים אך לא היו פעילים. העומס נבע מכך שלקחו מאדם שנעצר את פנקס הטלפונים שלו ועצרו את כל הרשומים שם (בחדר איתי היה מישהו שנעצר כך). לאחר יום שוב לקחו אותי לחקירות ולעינויים. שמו אותי בתא נפרד. שם היה הכי קשה כי ראיתי אנשים וחשבתני שאולי לא אמות, הייתה פתאום תקווה. היה לי קשה, אם הייתי יכול להתאבד הייתי עושה זאת כי לא חשבתני שאוכל לעמוד בעינויים שוב. משם העבירו אותי שוב לחדר עם אנשים נוספים. בעצם אני פה בגלל קשרים עם עורכי דין ושופטים שהשיגו צו הביאס קורפוס (Habeas corpus). כלומר, עדין היה בית משפט שפעל והיו לי קשרים וכו'. כאשר אמי הגיעה למשטרה לחפש אותי אמרו לה שאני לא שם, אך לאחר שהציגה את הצו נענו והודו שאני שם.

ש: יש שמות?

מבחינת שמות אני צריך אישורים – למשל השופט בארגנטינה שמו היה: ...

ש: ביניכם דיברתם?

ר: בחדר, כשהיינו ללא השק על הראש, דיברנו, אך כל כך חששנו מכל אחד... כולם ידעו שכל מי שהיה שם עונה, אך לא ספרו מה עשו לפני כן ואיך הגיעו לשם. אחר כך, עקב הצפיפות, עברנו למטה המרכזי של המשטרה ואז לכלא בבואנוס איירס ואז לכלא בלה פלטה.

כל פעם שהועברנו חטפנו מכות. לאחר 20 חודשים שוחררתי עקב חקיקה של השלטון הצבאי החדש, שחוקקה לדעתי עקב לחץ בין לאומי. עדין היה איום על חיינו, הייתי בטוח שזה תרגיל - היינו בעיר אך עם הגבלות ופיקוח. העדפתי את המעצר הגלוי. יש חוק בחוקה הארגנטינאית, "חוק הבחירה", כי ניתן לעזוב את המדינה לאחר 3 חודשי מעצר מנהלי, וזאת למדינה ללא גבול משותף עם ארגנטינה הנותנת אישור לכך. כל יהודי קיבל אישור כאמור מישראל. למרות שהייתי חופשי בעיר, העדפתי, מתוך חשש על חיי, לעבור לישראל.

ש: מה קרה לבחורה?

אני רוצה לתקן: בכלא בלה פלטה הוציאו אנשים שכביכול ניסו להימלט, וירו בהם. עשו זאת בעיקר נגד פעילי הארגון Montoneros (לא היה הארגון שלי). ליליאנה, הבחורה שבביתה נעצרתי, הייתה אזרחית אמריקאית ומשפחתה מארה"ב הפעילה את השגריר האמריקאי והיא שוחררה לאחר כחודשיים.

ש: היו יהודים?

ת: אני לא יודע אם היו יהודים איתי, במקום הראשון לפחות, ומשם או שעברו לכלא או שנרצחו. יהודים שהכרתי אחר כך המשיכו למסלול כמו שלי, כולם השתחררו, בעיקר אלה עם כסף וקשרים.

ש: היו הבדלים בין התנהגות המשטרה להתנהגות הצבא?

ת: משמועות, כן. המדינה חולקה לאזורים והמשטרה הייתה בכפיפות לצבא. אפילו החטיפות שבוצעו ע"י חיל הים היו שונות מאלה שבוצעו ע"י גוף צבאי אחר. אני מכיר מעט אנשים שנחטפו ואח"כ היו באופן רשמי בבית כלא אחר. היה לי חבר, לא יהודי, שנחטף ע"י הצבא והועבר לכלא רגיל. זה נדיר, זה היה עקב קשרים.

ש: זוכר שמות של מקומות בהם היית?

אינני יודע את שמות המקומות בהם הייתי. בשלב מסוים היו מדרגות שזיהיתי ממקום קודם שעוניתי בו. נראה שהוטורים היו זוטרים. לא זוכר את שם מפקד הכלא בלה פלטה. אמי הגיעה
Coordinación Federal-

ש : הובאת בפני ערכאה שיפוטית?
ת : מעולם לא.

ש : אמרו לך מתי זה יסתיים?
ת : לא. פעם אחת איש צבא אחד אמר לנו שאנחנו נהיה לפני ניסיון של תוכנית ה"חופש תחת השגחה" וכעבור חודש או חודשיים שוחררתי. גם אז הם רצו שנודה, קראו לי מסמכים, מצאו חומר במקום בו שהיתי. פתאום אחד פלט : "בן זונה כבר היית פה!"

ש : נזקקת לטיפול רפואי?
ת : כן, כשנפלתי וכן מהמכות והדלקות. אך רופא לא ראה אותי. הצלחתי להשיג משחה אנטיביוטית וטיפלתי בעצמי. היו גם בעיות בשיניים, אח"כ נאלצתי לעקור.

ש : היו ביקורים?
ת : בתקופה בה הייתי בבית כלא רגיל נתנו למשפחה לבקר. המשפחה ידעה בכל פעם שהועברתי, בדיעבד.
לא ביקרו מהשגרירות ולא אנשי מקצוע או משפט.
בכל פעם שהמשפחה הגיעה לביקור השבועי אמרו להם איפה אני. הביקורים לא היו ממש שבועיים. אם ארגון בחוץ היה תוקף את השלטון או את הצבא, היו אצלנו סנקציות ולא התירו ביקורים לחודש למשל.

ש : היו פניות לגורמים רשמיים?
ת : המשפחה פנתה לארגונים היהודים, אבי היה מזכיר הדא"א ואמי פנתה לאנשים שהבטיחו כי יטפלו והם אף דיווחו שנפגשו עם פקידים ממשלתיים. לא יודע אם זה השפיע.
לא הסכמתי ואני לא מסכים לשתיקה של השגרירות הישראלית.
אני חושב שמשפחתי לא פנתה לשגרירות ישראל.
כשגילו שאני יהודי, זה קרה פעם אחת, הרביצו ושאלו מה פעילות היהודים וכו'. לא זוכר בדיוק את השאלות אך הן לא היו ענייניות, נראה ששאלו סתם כדי לשאול.

ש : איך זה שאת כל האנשים שחקרו אינך יכול לזהות?
ת : כי לא ראיתי. בהתחלה לא ראיתי כי עיני כוסו.

ש : שמות?
חלק מהכינויים שמעתי אך אינני זוכר. לא הוזכרו שמות. אח"כ, כשהייתי בכלא, ראיתי אנשים ואוכל לזהות אם אראה. אך הם היו בתפקיד רשמי, רשומים וכו'.

ש : אבקש לברר אם אותו שופט שעזר מוכן להיחשף. כמו כן, אם תיזכר בפרטים נוספים, שמות אנשים וכו', אבקש שתודיע.
ת : כן. כמו כן, אין לי התנגדות כי העדות שנתתי ב-CONADEP תובא בפני הוועדה.